

**Nové nálezy kudlanky nábožné (*Mantis religiosa*) (Mantoidea: Mantidae)
v severních Čechách**

**New findings of the European mantis (*Mantis religiosa*) (Mantoidea: Mantidae)
in northern Bohemia**

Zbyněk HAVELDA

Alej 17. listopadu 1740, CZ-410 01 Roudnice nad Labem;
e-mail: zbynekhavelda@centrum.cz

Mantoidea, European mantis, northern Bohemia, Czech Republic, faunistics, new records

Abstract. New records of the European mantis (*Mantis religiosa*) (Mantoidea: Mantidae) in northern Bohemia are described.

ÚVOD

Kudlanka nábožná (*Mantis religiosa* (Linnaeus 1758)) je dost velký a atraktivní druh hmyzu. Široké veřejnosti je poměrně dobře znám svým vzhledem a chováním (kanibalismus) z různých popularizačních dokumentů a článků. V posledních letech se stává středem zájmu kvůli probíhající migraci druhu směrem na sever (Vitáček & Janšta 2016). V České republice probíhala v minulém století hranice trvalého výskytu na jižní Moravě s tím, že ojedinělé nálezy byly známy ze severnějších oblastí Moravy a z jižních Čech. V 90. letech minulého století druh začal pronikat na sever a severozápad Moravy a do Slezska a po roce 2000 i do Čech, a to zejména do středního Polabí a okolí Prahy (Janšta et al. 2008, Vitáček & Janšta 2016). Zvláště samice kudlanek nejsou příliš dobří letci a mechanismus rychlého šíření druhu není dosud dobře prozkoumán. Diskutuje se možnost osídlení nových lokalit přenosem prostřednictvím dopravních prostředků (vč. oothek), případně zanesením z oblastí výskytu vzdušnými proudy při vhodném počasí (Janšta et al. 2008, Vitáček & Janšta 2016). Vzhledem k tomu, že postup druhu rychle pokračuje, bylo jen otázkou času, kdy se objeví i v severních Čechách. Dle hlášení zaslaných do BioLibu (Chobot 2022) byly první nálezy v severních Čechách evidovány v roce 2016 (Bechlín-Předonín), později začal jejich počet narůstat a do října roku 2022 byl druh nalezen v Ústeckém kraji v celkem devatenácti mapových polích (AOPK 2022). Šíří se i v sousedním Libereckém kraji, první nálezy na Českolipsku v letech 2015 a 2019 uvádějí Blažej & Všetěčka (2020).

S kudlankou jsem se poprvé v Ústeckém kraji setkal v září 2019 na území obce Bechlín, kde mohlo jít o životaschopnou populaci, protože zde byl druh nalezen již v několika předchozích letech (Chobot 2022). V srpnu a září 2022, kdy jsem prováděl průzkum výskytu denních motýlů od Úštěku směrem na jih až k Labi a na západ k Litoměřicím, jsem byl překvapen jejím rozšířením a početností na některých lokalitách. Z důvodu zachycení jejího postupu uvádím přehled svých nálezů. Ve všech případech jde o pozorování, které bylo někdy dokladováno zhotovením fotografie.

VÝSLEDKY

Bechlín – odkaliště elektrárny Mělník, 5552, 50°24'37"N, 14°22'27"E, 210 m, 22.IX.2019, 1 ex.; **Brocno – jv. od sídla**, 5552, 50°27'52"N, 14°27'16"E, 300 m, 15.VIII.2022, 1 ex. (obr. 1); **Dolní Řepčice – údolí Širokého potoka**, 5451, 50°33'18"N, 14°14'15"E a 50°33'16"N, 14°14'13"E, 220 m, 17.VIII.2022, 3 ex. (obr. 2); **Encovany – jižní svahy vrchu Ovčín**, 5451, 50°31'45"N, 14°15'10"E, 240 m, 3.IX.2022, 10 ex.; **Horní Řepčice – údolí Širokého potoka**, 5451, 50°33'17"N, 14°14'41"E, 235 m, 17.VIII.2022, 1 ex.; **Chodouny – V Cihelně**, 5551, 50°28'15"N, 14°15'35"E, 175 m, 30.VIII.2022, 5 ex.; **Chodouny – Na Stráni**, 5551, 50°28'09"N, 14°15'24"E a 50°28'02"N, 14°15'29"E, 165 m, 30.VIII.2022, 7 ex.; **Chodouny – jižní okraj sídla**, 5551, 50°28'09"N, 14°14'59"E, 155 m, 30.VIII.2022, 1 ex.; **Podviní – vrch Bílá hora**, 5451, 50°33'12"N, 14°10'09"E, 260 m, 14.VIII.2022, 1 ex.; **Snědovice – louky východně od sídla**, 5452, 50°30'12"N, 14°23'44"E, 245 m, 16.VIII.2022, 2 ex.; **Stračí – lada jižně od sídla**, 5552, 50°26'42"N, 14°24'11"E, 200 m, 25.VIII.2022, 1 ex.; **Štětí – louky u železniční stanice**, 5552, 50°27'26"N, 14°23'45"E, 200 m, 50°27'21"N, 14°23'54"E, 195 m, 25.VIII.2022, 5 ex.; **Vetlá – V Kříži**, 5551, 50°28'13"N, 14°16'37"E, 210 m, 30.VIII.2022, 2 ex.; **Vrutice – louka na sv. okraji sídla**, 5451, 50°30'14"N, 14°17'49"E, 180 m, 26.VIII.2022, 1 ex.

ZÁVĚR

Kudlanka nábožná (*Mantis religiosa*) je podle vyhlášky 395/1992 Sb. v České republice považována za kriticky ohrožený druh hmyzu. Uvedené lokality dokládají její šíření v severních Čechách. Rychlý postup druhu v Ústeckém kraji (ale i v celé České republice) a poměrná hojnost by si v dohledné době mohly vyžádat přehodnocení úrovně její ochrany.

LITERATURA

- AOPK ČR 2022: *Nálezová databáze ochrany přírody: Mantis religiosa*. Nálezová databáze ochrany přírody. Online: https://portal.nature.cz/publik_syst/nd_nalez-public.php?idTaxon=34423 (accessed 14. September 2022).
- BLAŽEJL. & VŠETEČKA J. 2020: Potvrzení výskytu kudlanky *Mantis religiosa* [sic!] (Linnaeus, 1758) na Českolipsku (severní Čechy). (Confirmed occurrence of a praying mantis *Mantis religiosa* [sic!] (Linnaeus, 1758) in Česká Lípa district (northern Bohemia)). *Bezděz* (Česká Lípa) **29**: 179–184 (in Czech, English abstract).
- CHOBOT K. 2022: Mapa rozšíření *Mantis religiosa* v České republice. In: ZICHA O. (ed.): *Biological Library – BioLib*, <https://www.biolib.cz/cz/taxonmap/id144/> (accessed 14. September 2022).
- VITÁČEK J. & JANŠTA P. 2016: Biogeografie a šíření kudlanky nábožné v Evropě. *Živa* **64** (102): 84–86.
- JANŠTA P., VRABEC V., STRÁNSKÝ J., MIKÁT M. & MOCEK B. 2008: The occurrence of praying mantis (*Mantis religiosa*) (Mantodea: Mantidae) in Central Bohemia and its distribution in the Czech Republic. (Výskyt kudlanky nábožné (*Mantis religiosa*) (Mantodea: Mantidae) ve středních Čechách a její rozšíření v České republice). *Klapalekiana* **44**: 21–25.

Obr. 1 / Fig. 1. *Mantis religiosa*, Brocno, 15.VIII.2022.

Obr. 2 / Fig. 2. *Mantis religiosa*, Dolní Řepčice, 17.VIII.2022.